

RC Monitor

zpravodajský týdeník

ROČNÍK VI., ČÍSLO 23

1. listopad 2009

neprodejné

Z OBSAHU

Evropa jako „duchovní dům“, str. 4

O znechucení z politiky, str. 6

Antropologický pohled na pohlaví, str. 8

Místa dobytá na nepříteli, str. 12

Tradice Otců

Z kázání svatého biskupa Augustina [354–430]

Kdo chce jít za mnou, zapří sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě! Co Pán přikazuje, připadá tvrdé a těžké: kdo ho chce následovat, má sebe sama zapřít. Není to ovšem tvrdé a těžké, když to přikazuje ten, kdo nám pomáhá, aby byl příkaz splněn.

Jistě je správné, co se říká v žalmu: *Pro slova tvých úst jsem se držel cest tvrdých.* Je však pravda i to, co říká sám Pán: *Mé jho netlačí a mé břemeno netíží.* Když je totiž na přikázání něco těžkého, láska to učiní lehkým.

Co znamená: Ať vezme svůj kříž? Aby snášel, co je obtížné, a tak mě následoval. Když mě někdo začne následovat, žít jako já a plnit má přikázání, bude mít jistě mnoho odpůrců, hodně lidí mu v tom bude bránit a hodně jich ho bude zrazovat, dokonce z těch, kdo údajně tvoří Kristovu družinu. Také ti, kteří bránili slepci volat o pomoc, byli z průvodců Kristových. Češ-li být Kristovým následovníkem, všechno pokládej za kříž, vyhrožování i lichocení a všechny možné zákazy; a vezmi to všechno na sebe, snášej to a neklesej!

Nuže, v tomto světě, svatém a dobrém, s Bohem usmířeném a zachráněném – nebo přesněji řečeno zachraňovaném, ale skrze naději již zachráněném, neboť v naději se nám dostalo spásy –, tedy v tomto světě, to znamená v Církvi, která jako celek následuje Krista, obecně platí jeho výzva: *Kdo chce jít za mnou, zapří sám sebe!* [...] Celá církev ať Krista následuje, jeho jediná, jeho holubice, jeho nevěsta, jeho vykoupená, mající věnem Ženichovu krev.

Spor o člověka

Ve dnech, kdy Řím otvírá cestu domů pro anglikány, kteří nejsou spokojeni s vládnoucím liberálním trendem své církve, je dobré si připomenout, co stálo na začátku. Kardinál John Fisher a sir Thomas More byli roku 1535 popraveni proto, že odmítli uznat politickou nadvládu nad Církví. Thomas More v soukromém rozhovoru se státním prokurátorem Richardem Richem nadhodil otázku, zda parlament může odhlasovat zákon, podle něhož Bůh neexistuje. Když Rich namítl, že něco takového parlamentu nepřísluší, odpověděl More: „Podobně parlamentu nepřísluší rozhodnout o tom, že panovník je hlavou Církve.“ Při Moreově procesu prokurátor Rich citoval tato Moreova slova, ta byla uznána za veřejný projev a More byl odsouzen za velezradu.

Když dnes značná část anglikánů zvažuje své setrvání ve své církvi, nemluví o popření Boží existence (i když jistou roli hraje ochota řady anglikánských duchovních popřít Kristovo zmrtvýchvstání), ale o problému homosexuálních duchovních a homosexuálních sňatků nebo o svěcení žen. Zdá se, že mezi situací roku 1535 a dneškem není zas takový rozdíl. Mučedníci Fisher a More tvrdili, že parlament – tedy součást politické moci – není kompetentní k tomu, aby rozhodoval o existenci Boží a určoval panovníka – rovněž

součást politické moci – za hlavu Církve. Dnešní spor se netočí kolem Boží existence, ale kolem přirozenosti člověka.

Na jednom z mezinárodních setkání s rodinami, tuším v roce 1998, řekl Jan Pavel II., že dnešní formou ateismu je právě útok na člověka jako na Boží stvoření. Ateisté se s námi dnes nepřou o Boží existenci, ale o tom, zda pohlavnost člověka patří k jeho neměnné přirozenosti, nebo zda je možné ženský a mužský způsob existence prostě zaměnit. A – tak jako za vlády Jindřicha VIII. – chtějí tuto druhou pozici prosadit politicky, cestou zákonů o homosexuálních sňatcích a zejména antidiskriminační legislativou.

Ale stejně jako parlament nemá právo rozhodovat o Boží existenci, nemá ani právo rozhodovat o přirozenosti člověka. Parlamenty proto nemají právo zavádět homosexuální sňatky, prosazovat brannou povinnost žen nebo zpochybňovat váhu manželství (např. zvýhodňováním faktických soužití). K tomu nejsou kompetentní, nepřísluší jim to.

My katolíci jsme řádní občané svého státu, ale nemůžeme uznat kompetenci vlády ve věcech, jež přesahují její pravomoc. Jak řekl Thomas More na popravišti: „Umírám jako dobrý služebník krále, ale především jako služebník Boží.“

Michaela Freiová

Foto: proecclesia.blogspot.com

ZPRÁVY

„Nová apoštolská konstituce je odpovědí na naše modlitby“

Primas Tradičního anglikánského společenství v Austrálii arcibiskup John Hepworth řekl, že papežova nabídka na obnovení plného společenství s Církví při zachování některých prvků anglikánské tradice je odpovědí na modlitby mnoha anglikánů. Tento postup přinese v nejbliž-

ší době nová apoštolská konstituce, která reaguje na žádosti anglikánů toužících stát se katolíky; toto přání sílí zvláště poté, co anglikáni umožňují kněžské a biskupské svěcení ženám a aktivním homosexuálům a žehnají homosexuálním sňatkům.

Zenit

Vyšlo Eucharistické kompendium

V závěru generální audience 21. 10. 2009 předal Benediktu XVI. kardinál Antonio Cañizares Llovera, prefekt Kongregace pro bohoslužbu a svátosti, výtisk *Eucharistického kompendia*, které dne 19. 10. 2009 vydala *Libreria Editrice Vaticana*. Jeho publikace byla předem ohlášena post-synodální exhortací *Sacramentum Caritatis* v únoru 2007, která shrnuje závěry biskupské synody na téma eucharistie v roce 2005. V něm Benedikt XVI. synodním otců slíbil vznik *Eucharistického kompendia*, které zahrne texty *Katechismu katolické církve*, vysvětlení k eucharistickým modlitbám a další texty užitečné k lepšímu a komplexnějšímu pochopení, slavení a adoraci Nejsvětější svátosti.

RaVat

Vyšla nová Acta ČBK

Ve 4. čísle sborníku *Acta České biskupské konference* naleznete poselství Svatého otce Benedikta XVI. k některým významným dnům roku 2009, dokumenty týkající se probíhajícího Roku kněží, některé důležité dekry vatikánských kongregací a rad a také dokumenty ČBK, např. Stanovy a Kodex Charity ČR. Akta jsou k dispozici na internetových stránkách <http://tisk.cirkev.cz>.

TS ČBK

Setkání pamětníků pronásledování Církve

Dne 20. 10. 2009 proběhlo ve Strahovském klášteře setkání pamětníků pronásledování Církve v době komunismu. Akce se uskutečnila v rámci výstavy *Pronásledování římskokatolické církve v Československu 1948–1960*, která potrvá do 8. 11. 2009.

Pozvání přijali Leo Židek, P. Josef Valerián, P. Milan Frank SDB, Dana Valenová z Mnichova a Jan Zahradníček, syn známého básníka. Každý z nich poutavě vyprávěl svůj osobní příběh z této nelehké doby. Program moderovali PhDr. Jan Stříbrný a Mgr. Vojtěch Vlček.

TS ČBK

Foto: deborahvapong.blogspot.com

Madrid: manifestace za právo na život

Dne 17. 10. 2009 se v hlavním městě Španělska konala pokojná manifestace za uznání práva na život nenarozených. Účastnil se jí stěží spočítatelný zástup lidí. Podle oficiálního sdělení policie jich bylo v ulicích 1 milion, podle organizátorů 1,5 milionu. Do Madridu přijelo za tímto účelem z různých koutů země více než 700 autobusů. Občané přišli vy-

jádit svůj nesouhlas s politikou španělské vlády, která chce upravit legalizaci interrupcí: podle návrhu zákona by ve Španělsku šestnáctiletá dívka, která otěhotní, mohla podstoupit interrupci bez vědomí svých rodičů. Manifestaci organizovalo španělské hnutí *Pro život* spolu s dalšími 40 občanskými sdruženími.

RaVat

Nový katolický čtrnáctideník v Irsku

V Irsku začal vycházet nový čtrnáctideník *The Catholic Voice*, který se zcela orientuje na učitelství úřadu Církve. „Je třeba čelit agresivním sekulárním médiím,“ řekl jeho vydavatel Anthony Murphy. I velká část tzv. náboženského tisku přináší jen negativní zprávy a provozuje „senzacechtivý žurnalismus“. „Máme radost

z pozitivních reakcí irských biskupů,“ řekl dále Murphy. „Přibývá i inzerentů, ale my si hlídáme, aby měli souhlasný postoj ke katolickému učení,“ dodal. List vydává Murphy se svou manželkou, kteří mají čtyři děti. Doufají, že se podaří tento čtrnáctideník převést na týdeník.

Kathnet

ZPRÁVY

Představitel OBSE o křesťanských kořenech Evropy

V projevu k novému vedoucímu delegace Evropské komise u Svatého stolce vyzdvihl Benedikt XVI. jako nezbytné, aby Evropa uznala křesťanské kořeny svých hodnot. Mario Mauro, reprezentant předsednictví pro boj proti rasismu, xenofobii a diskriminaci, k papežově projevu řekl: „Papež apeluje na odpovědnost všech Evropanů, aby hledali jednotu a ve společném úsilí o pravdu vybudovali něco důležitého pro sebe i pro další generace.“ Podle něho jen historická paměť umožní Ev-

ropě udržet si svou kulturní a náboženskou tradici: „Pokrok a civilizace pramení z jednoty. Evropa byla velká jen v okamžicích, kdy předávala tyto konstitutivní hodnoty získané z křesťanské víry a činila je dědictvím kultury a identity národů.“

„Papežovo učení není tvrzením jednoho teologického myšlení vedle jiných. Je to ta poslední možná cesta, jak obstát v rozhodující výzvě a znovu nastolit Evropu jako světovou mocnost,“ řekl dále.

Zenit

Katolíci v Himalájích

Diecéze Miao v odlehlé oblasti Himalájí na severovýchodě Indie byla založena teprve v roce 2006 a žije v ní 75 tisíc katolíků. Provádí misii především u kmenových národů, které ochotně přijímají radostnou zvěst. Sdělil to v dopise agentuře *Fides* biskup George Pallippambil SDB.

Jsou zde četná kněžská a řeholní povolání, jež od roku 2006 stoupla na víc než dvojnásobek. Duchovní obstarávají

pět nových misijních stanic a vzdělávací centra pro laiky. „Počet lidí z kmenových národů, kteří se rozhodli pro víru, stále stoupá a Církev dostává stále více nabídek ke spolupráci z chudých vesniček,“ píše biskup. Diecéze působí také v sociální oblasti, „dělá mnoho v oblasti vzdělání, staví semináře, školy, nemocniční stanice a nemocnice pro lidi z regionu“.

Fides

RC Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz. Máte-li zájem o pravidelné zasílání zpráv e-mailem, můžete se zaregistrovat na internetových stránkách <http://res.claritatis.cz>.

Vietnamských katolíků přibývá

O misijní neděli sdělil kontumský biskup Michael Hoang Duc Oanh, že v jeho regionu (náhorní plošina při kambodžských hranicích mezi 12. a 13. rovnoběžkou), se stalo katolíky přes 30 tisíc Vietnanců. Na vstup do Církve se také připravuje 20 tisíc dalších „horalů“ z Centrální vrchoviny.

Letos Vietnam oslavil 350. výročí od příchodu katolických misionářů a redemptoristé oslavili 40. rok svého působení v této horské části země. Celkově má Vietnam 6 milionů katolíků, což je 8 % populace.

Asia News

Biskupská synoda o Africe

Zpravodajství z druhého a třetího týdne synody

Zkušenosti z různých regionů

Na synodě o Africe vystoupila sestra Genevieve Uwamariya z Rwandy, která zdůraznila, že Církev je v Africe potřebná zejména proto, že dokáže přinést uzdravení, osvobození a smíření. Sestra Genevieve ztratila za války v Rwandě celou rodinu. Referovala o tom, jak Církev po válce působí a jak změnila i její život. Ona sama se ve svém rodišti setkala se skupinou vězňů, mezi nimiž jsou i pachatelé genocidy. Setkala se i s člověkem, který zabil jejího otce a viděl umírat její příbuzné. Když ho objala a nazvala bratrem, prohlásil: „Justice mne teď může odsoudit k smrti, ale já už jsem svobodný!“

Dostala pak asi 500 dopisů od lidí, kteří prosí o odpuštění, a rozdala je příbuzným. Mnozí odpověděli, že odpouš-

tějí. Její vesnice je plná vdov a sirotek, ale vězni ji znovu stavějí. Vězni z různých farností vytvořili asociaci.

Kardinál Njue, arcibiskup z Nairobi, označil špatnou vládu za rakovinu Afriky, která „ožebračuje lidi na celém kontinentu“. „Synoda nám dává příležitost uvažovat o této rakovině, která požírá náš kontinent. Dobrá vláda není pro nás jen prioritou, ale absolutní nutností. Politika je v Africe tak důležitá, že ji nemůžeme nechat jen politikům.“

To potvrdil i biskup Modibo-Nzokena z gabúnského Franceville a dalších 21 synodních otců. Gabúnský biskup řekl, že region střední Afriky je jevištem nespravedlnosti, rozdělení a neudržitelného násilí. „Ztěžuje to náš dnešní život a zadlužuje naši budoucnost,“ řekl. Většina

Foto: www.rmtsa.org

populace je postižena chudobou. „Zabíjení, znásilňování, zlodějina a všechny formy násilí jsou zde obvyklé,“ dodal biskup.

Někteří biskupové přišli s návrhy řešení. Biskup z eritrejské Asmary zdůraznil, že základem smíření, spravedlnosti a míru je rodina, kde se člověk učí soudržnosti a identitě, solidaritě, dělení, úctě

ZPRÁVY

k druhým, pohostinnosti atd. Mnohým uprchlíkům se podařilo zakořenit v jiných národech a jsou schopni zlepšovat život v zemích svého původu.

Biskup z burundského Ngozi uvedl zkušenost z Burundi. Země se zbavuje zátěží. Vyzval k diecézním synodám na toto téma, „jež by měly zahrnout celou církevní rodinu i lidi mimo ni, aby toto světlo bylo viditelné“. Vyzval také, aby Církev ve finančně stabilnějších národech pomohla tím, že ze svých zdrojů vytvoří v Africe instituce a univerzity, jejichž výuka by nesla známky prevence a řešení konfliktů.

Analýzy synodních sekcí

V polovině synody shrnul relátor analýzy 23 synodních sekcí, z nichž vyplývají hlavní témata. Papež aktivně naslouchal. Kardinál konstatoval, že na synodě „obecná Církev reflektuje svou přítomnost v Africe“. Zprávy z jednotlivých zemí často mluví o světlých stránkách a úspěších 15 let od první synody o Africe. Shrnující zpráva formuluje 25 otázek pro pracovní skupiny, jež začaly pracovat 12. října a mají předložit ke schválení své návrhy.

Přístup Západu k Africe

V dalším jednání se ozývaly stížnosti na přístup západního světa k Africe. Kar-

dinál Sarr z Dakaru poukázal na „kulturní imperialismus“, který dává humanitární pomoci charakter boje proti životu. „Když nám chtějí pomoci, nesmějí nám vnucovat myšlenky, které nepokládáme za správné. Musejí respektovat, kdo jsme.“

Kardinál Njue z Nairobi řekl: „Není správné podmiňovat pomoc změnou hodnot lidí v takových věcech, jako je potrat a pojetí rodiny. Afričané potřebují spolupráci, ale je nezbytné respektovat jejich kulturu a důstojnost lidské osoby.“ To podpořil i kardinál Napier z Durbanu.

Je třeba udržet obrovské duchovní plíce Afriky zdravé pro lidstvo, plnit poslání Církev jako soli země a světla světa.

Synoda se chýlí ke konci

Generálnímu zpravodaji synody, ghan-skému kardinálu Peteru Turksonovi, byla předána analýza hlavních témat, probraných v pracovních skupinách. Ten celý materiál shrnul do „Zprávy po diskuzi“. Připomněl, že synoda není výlučně africkou záležitostí, ale že je zde přítomna celá Církev, která diskutuje o své přítomnosti v Africe. „Jde o to, jak udržet obrovské duchovní plíce Afriky zdravé pro

lidstvo, jak splnit poslání Církev jako soli země a světla světa.“ Zpráva také upozorňuje, že účastníci často poukazovali na dobré výsledky za posledních 15 let od první synody o Africe.

V diskusi o zdravotní problematice vystoupil biskup Joseph Shipandeni Shikongo z Namibie. Řekl, že Církev má rozsáhlý program potírání HIV/AIDS, který se ale někdy dostává do konfliktu s vládními programy, jež propagují sekulární a relativistický přístup k sexualitě. Zcela nerealisticky spoléhají na kondomy, čímž posilují promiskuitu, a ta pak vede k dalším infekcím. Vyjádřil také obavy z toho, že se v Africe prodávají „experimentálně“ některé léky, jež nejsou v zemích svého původu schváleny a postrádají instrukce na obalu. Podle něho mají biskupové také požadovat, aby vlády kontrolovaly „tradiční léčitele“ a požadovaly po nich zveřejnění jejich léčebných postupů a léků.

Oblast Velkých jezer

Biskupové vyjádřili solidaritu s Afričany v regionu Velkých jezer a politování nad trvajícím násilím v této oblasti. Jde o Súdáns, Ugandu, Čad, Demokratickou republiku Kongo a Středoafričskou republiku. V diecézích této oblasti jsou statisíce lidí nuceny opouštět své domovy ve strachu o život. Znepokojující je situace dětských vojáků a sirotků. Biskupové zdůraznili posvátnost každého lidského života. „Krev nevinných volá do nebe k Bohu soudci, který dříve nebo později bude soudit ty, kdo poskvřili své ruce krví chudých, kteří jsou Boží vyvolení,“ říká se v dopise.

54 návrhů

Práci synody sumarizuje 54 návrhů, jež po doplnění ve skupinách budou předány papeži jako závěry synody.

První část návrhů má teologický charakter, další odpovídají synodním tématům – smíření, spravedlnosti a míru. Ke každému tématu je řada konkrétních návrhů.

Podle ustálené metodiky synodních shromáždění se návrhy nepublikují, dokud je papež nezpracuje do post-synodální apoštolské exhortace.

Zenit, VIS

Kardinál Peter Turkson

Foto: www.catholicnews.com

CÍRKEV A SPOLEČNOST

Evropa by se měla stát „duchovním domem“

Promluva Benedikta XVI. k vedoucímu delegace
Evropské komise u Svatého stolce

„V době 20. výročí pádu Berlínské zdi musí Evropa čerpat ze svého křesťanského dědictví, aby mohla s důvěrou hledět do budoucnosti.“ Tak povzbudil Benedikt XVI. vedoucího delegace Evropské komise u Svatého stolce, Yvese Gazza, kterého 19. 10. 2009 přijal na audienci a převzal jeho pověřovací listiny. Yves Gazzo je v pořadí druhým vedoucím tohoto zastoupení a ve funkci nahradil velvyslance Leitaa Ritta. Benedikt XVI. se ve své promluvě věnoval tématu identity Evropy a poznamenal, že humanistická tradice zakořeněná v křesťanství je silou Starého kontinentu.

„Církev,“ řekl Benedikt XVI., „chce doprovázet budování Evropské unie; to je důvod, proč si dovoluje připomínat základní a podstatné hodnoty evropské společnosti, aby je mohla podporovat k dobru všech.“ Papež se pozastavil právě u těch hodnot, z nichž se Evropa zrodila a které byly „gravitační silou, jež přitáhla k jádru zakladatelských zemí ostatní národy“.

Tyto hodnoty jsou plodem dlouhých a složitých dějin, v nichž – to nikdo nemůže popřít – hrálo křesťanství hlavní roli. Stejná důstojnost všech lidských bytostí, náboženská svoboda jako základ všech ostatních občanských svobod, mír jako rozhodující prvek společného dobra a lidský rozvoj jako Boží povolání – to jsou ústřední prvky křesťanského Zjevení, které stále utvářejí evropskou civilizaci.

„Když Církev připomíná křesťanské kořeny Evropy,“ upřesňuje papež, „není to proto, že pro sebe hledá nějaký privi-

legovaný status.“ Církev tak plní funkci historické paměti a připomíná pravdu, která je stále častěji „přecházena mlčením“, že totiž zakladatelské země Evropské unie byly inspirovány křesťanstvím. Církev chce poukázat na to, že základní evropské hodnoty jsou dědictvím křesťanství, které i dnes vyživuje Evropu. Tyto hodnoty, zdůrazňuje papež, „nevytvářejí nějaké anarchistické uskupení nebo spojenectví, ale soudržné společenství, které je pojí s jasnou antropologickou vizí“.

„Může Evropa opustit původní základ svých hodnot, který člověku ukázal jeho velkou důstojnost a skutečnost osobního povolání, které otvírá jeho obzor všem lidem, s nimiž je povolán budovat jednu rodinu?“, ptá se Benedikt XVI. a kromě toho poukazuje na riziko, že tyto hodnoty budou zmanipulovány některými jednotlivci a skupinami, které se snaží, aby zvláštní zájmy určovaly náročný společný projekt, od něhož Evropané očekávají, že bude ke společnému dobru kontinentu a celého světa. Toto nebezpečí, pokračuje papež, vidí mnozí pozorovatelé už nyní a upozorňují na ně. Proto je důležité, aby Evropa neopustila svůj model civilizace. Její původní rozmach nesmí být „udušen individualismem a utilitarismem“.

Nezměrné intelektuální, kulturní i ekonomické zdroje kontinentu, pokra-

čoval Benedikt XVI., budou stále přinášet své plody, pokud budou živeny „transcendentní vizí lidské osoby, která je nejcennějším pokladem evropského dědictví“. Právě tato humanistická tradice, která je součástí mnoha myšlenkových proudů, umožňuje Evropě čelit výzvam zítřka a odpovídat na očekávání národů. Jedná se především o hledání spravedlivé rovnováhy mezi ekonomickou výkonností a sociálními potřebami, ochranou životního prostředí a především neodmyslitelnou podporu lidského života od početí do přirozené smrti a podporu rodiny založené na manželství mezi mužem a ženou.

Evropa nebude sama sebou, poznamenal dále Benedikt XVI., pokud nebude umět uchovat své kořeny, které ji dovedly k její velikosti a díky nimž může být v budoucnu jedním z hlavních aktérů integrálního rozvoje lidských osob, který je katolickou církví považován za jediný způsob, jak překonat nerovnosti přítomné v našem světě. Svatý stolec, řekl v závěru své promluvy papež, chová k aktivitám evropských institucí velký respekt a doufá, že prostřednictvím jejich práce bude Evropa uznávána nejen jako kontinent, ale i jako „duchovní dům“.

Markéta Šindelářová
www.radiovaticana.cz

Nezměrné intelektuální, kulturní i ekonomické zdroje kontinentu budou přinášet své plody, pokud budou živeny transcendentní vizí lidské osoby, která je nejcennějším pokladem evropského dědictví.

ZE ŽIVOTA CÍRKVE / Z POLITIKY

Biskup Radkovský vyzývá k diskusi

Reakce na protestní dopis varhaníků

Otevřený dopis mladých lidí všeho věku o liturgii, o němž jsme informovali v minulém čísle RC Monitoru, vyvolal množství nejrůznějších, souhlasných i nesouhlasných, a často bouřlivých reakcí. Autoři dopisu se kriticky vyjádřili k liturgii mše svaté, kterou slavil Svatý otec ve Staré Boleslavi. Na jejich dopis reagoval i otec biskup František Radkovský, jehož odpověď otiskujeme.

1) Bohoslužba ve Staré Boleslavi byla prvoplánově určena mládeži. Proto byl výběr hudby takový, to znamená hudba ve stylu popu i běžný mešní repertoár, aby si „přišli na své“ všichni.

2) Svatý otec při cestě od oltáře se zastavil u stanu s popovým orchestrem a sborem a radostně jim kynul, jak jsem zblízka viděl, takže to asi s jeho negativním šokováním nebylo tak zlé.

3) Podepsaní odborníci se asi nikdy nezúčastnili světových setkání mládeže se Svatým otcem. Sám jsem byl na setkání v Paříži a v Římě s Janem Pavlem II. a v Kolíně s Benediktem XVI. Tam všude se hraje a zpívá takováto hudba při bohoslužbách. Asi nebyli ani na celostátních setkáních mládeže u nás (byl jsem

na mnoha). I tam to je s hudbou podobně. V žádném případě bych nemohl tvrdit, že na těchto setkáních chybělo hluboké duchovní soustředění účastníků. To ostatně nechybělo ani ve Staré Boleslavi, jak o tom svědčí atmosféra ticha a soustředění, stejná jako byla předtím i v Brně. To na Svatého otce, pokud vím, velmi zapůsobilo.

4) Věřím, že autoři dopisu jistě znají *Truvérskou mši* Petra Ebena (sám jsem ji kdysi při bohoslužbě zpíval). Je ovšem pravda, že nám pro bohoslužbu (jakéhokoliv zaměření a pro mladou generaci zvláště) kvalitní písně chybějí, takže bych tento dopis považoval za výzvu, kterou si sami autoři dali k takové skladatelské aktivitě. Je ovšem třeba vědět, že oblibu, a tedy

i hojně užívání skladba dosáhne pro svou kvalitu a schopnost oslovit a chytit za srdce melodií i textem. V tomto případě zvláště mladé, které je třeba takovou hudbou zároveň vychovávat nejen duchovně, ale i esteticky. Nařídít se to nedá. Vzpomínám rovněž na autory zpěvů z Taizé, zvláště na J. Berthiera, kteří v tom mohou být vzorem nebo aspoň podnětem.

Tematika by byla jistě na delší diskusi a snad k ní také dojde. Je velmi nutná, protože se zde zbytečně rozvírá propast živená emocemi, a to nám v současné situaci moc nepomůže.

Modlím se za všechny, kteří pro duchovní a zvláště liturgickou hudbu u nás pracují, a to ve všech jejích žánrech a za měřeních.

Mons. František Radkovský
zdroj: SDH

*Dopis varhaníků a reakce na něj najdete na internetových stránkách:
<http://dopis.varhanici.info>
<http://varhanici.euweb.cz/khostu.php>*

O znechucení z politiky

...aneb co všechno může napadnout návštěvníka pražského magistrátu

Kdo není z Prahy, asi neví, co je to tzv. *OpenCARD*. Jde o čipovou kartu, na kterou si dobijíte kredit, a ta vám pak slouží jako legitimace na městskou hromadnou dopravu. Zároveň také jako legitimace do knihovny a snad se s tím dá platit i parkování. To nevím, auto nemám. Magistrát prodej této karty s velkou slávou spustil loni v létě a přesvědčil 300 tisíc lidí, aby si ji pořídilo. Bohužel i mě, ostatně tvrdili mi, že staré tramvajenky už vydávat nebudou. Takže jsem si oběhl úřednické kolečko s formulářem, fotkou a příslušným obnosem a za čtyři týdny si došel pro kartu.

Je sice hezká, červená, ale záhy jsem zjistil, že stará tramvajenka měla své výhody. Například na ní byl kupon, na kterém jasně stálo, od kdy do kdy platí. Openkarty musíte strčit do zvláštní elektronické čtečky, ta je ovšem umístěna jen na několika stanicích metra a ne vždy funguje. Takže po značnou část doby jezdím a netuším, jestli mi už vypršelo jízdné, nebo ne. To nejhorší ale mělo přijít. Když jsem se do jednoho takového přístroje snažil svou kartu nasoukat a zjistit, do kdy mi ten pekelný vynález platí, vidím, že karta je z části rozštíplá. Co teď? Inu, na magistrát, ať mi ji vymění. A pak

ještě jednou, protože jsem neměl doklady a příslušný pracovník usoudil, že nemůže vyměnit openkarty (kde je přítomná fotka) někomu, aniž by viděl jeho občanský průkaz. Pak samozřejmě zaplatit – 200 korun. A čekat 14 dní. Člověk by neřekl, jak dlouho trvá výměna takové karty.

Korupce, korupce

Ale proč to všechno píšu? Když jsem si šel pro svou kartu a přitom zuřil nad ztrátou času, který mě to stojí, začal jsem si všimnout. Začal jsem si všimnout toho, že jdu do budovy magistrátu a před ním

Z POLITIKY

stojí velmi, ale opravdu velmi luxusní vozy. Všechny do jednoho měly za sklem průkaz invalidy, který opravňuje parkovat prakticky kdekoli. Že by se postiženým tak dobře žilo...? Ne, to jen magistrát, který průkazy vydává, potěšil pár svých obchodních přátel. Pak vstupují do budovy magistrátu ve Škodově paláci. Jde o budovu, kterou si Hlavní město Praha pronajalo na 20 let od známého podnikatele Sebastiana Pawlovského. Za tři miliardy korun. Plus další stamiliony za vnitřní úpravu. Za ty peníze si sice mohla Praha postavit vlastní novou budovu, ale to se asi nikomu nehodilo. Ironií osudu sídlí ve Škodově paláci protikorupční oddělení magistrátu, kam můžete hlásit podezření z korupce... A když jsem vevnitř, řeším tu nešťastnou openkartu, jejíž zavedení stálo magistrát 800 milionů korun, ačkoli stávající systém fungoval zcela bez problémů. A jejíž výroba stojí desetkrát více než v Londýně. A takhle by se mohlo pokračovat. Nejen v Praze, v bleděmodrém naleznete podobné příklady v celé zemi, kdekoli se rozdělují státní a obecní zakázky. Máme dvakrát dražší dálnice než v západní Evropě, které se přitom staví tak pomalu, že můžeme jenom závidět takovým Chorvatům, jak za pár let – a v neporovnatelně obtížnějším terénu – postavili skoro tisícikilometrovou dálnici přes celou Dalmácii. Zato práva se u nás studují velmi rychle – v Plzni i za pár týdnů. Překvapí snad, že titul JUDr. tam získal i starosta Prahy 5 Milan Jančík, synonym korupčních praktik a muž, kterého odmítla volit i vlastní strana – ODS (takže si koupil hlasy opozičních zastupitelů)? A vida, nejen Jančík, ale i jeho milenka, donekdávna neznámá a nyní čerstvě zvolená europoslankyně Andrea Češková (kdopak jí asi platil masivní kampaň...) má také titul z Plzně.

Zatím se na nás v Praze odevšad usmívá pan primátor Bém a tvrdí, že hlavní město pro nás hradí sběr tříděného odpadu, že on sám převzal záštitu nad projektem ochrany zeleně a nad čistotou ve městě a to všechno, jako kdyby to platil z vlastní kapsy, a ne z našich daní. A protože tohle si pořád dost lidí neuvědomuje, neuškodí to zopakovat: Z každých vydělaných sto tisíc ko-

Foto: duliqne.blogspot.com

run vám po odečtení všech daní, zdravotního a sociálního pojištění – a s vědomím toho, že cokoli koupíte, je zatíženo dvacetiprocentní DPH – zbude nějakých 30 až 35 tisíc korun. Podle toho, v jaké daňové sazbě se pohybujete... Jinými slovy, sedm s deseti korun jde státu, který to pak rozhází v neefektivním sociálním systému (který sežere největší porci rozpočtu) a v předražených zakázkách. Ono z cizího se to lehce vydává. A co za to dostáváme – stát ještě vydělávání peněz, ze kterých žije, řádně komplikuje nepřehlednou byrokracií a mizerným daňovým systémem. To ví každý nešťastník, který vede živnost nebo malou či střední firmu. Velké firmy to mají snazší – jednak si mohou najmout nejlepší účetní a právníky a jednak, když se jim vede špatně, jim stát vždycky pomůže. Když máte obchod či dílnu a dva, tři zaměstnance, musíte jen platit. A to včas.

Co s tím?

Bohužel, jestli jsou v něčem takřka všichni politici zajedno, tak v tom, že s tímhle molochem daní, byrokracie a neefektivní nic nedělají, a ani v budoucnu neudělají. Někdo nechce, jiný neumí, další se bojí a někomu to vyhovuje... Řešením korupce totiž nejsou protikorupční agenti či nové zákony. Jediným řešením je razantní omezení moci státu. Kde není co rozdělovat, není koho korumpovat. Kde nejsou potřeba žádná razítka a povolení, tam nemusíte uplácet úředníka,

aby to „popostrčil“. Že by na tuhle jednoduchou pravdu ještě nikdo nepřišel...?

Nejhorší je, že nevidím alternativu. Nevidím stranu, které bych s klidným svědomím, ba dokonce i s určitou dávkou nadšení dal svůj hlas. A mám po krk těch věčných pragmatických voleb menšího zla. Je to kvadratura kruhu – mám volit zavedené středo-pravicové strany, protože alternativa socialisticko-komunistické vlády je ještě horší než to, co nám předvádí pánové na pravici? Mám zapudit myšlenku dát hlas některé z ne-parlamentních stran, protože ten hlas by přece propadl? Ano, vždycky to tak nakonec udělám. Ale cítím, jak je to zároveň nekrytý šek vedení těchto stran, že mohou pokračovat po svém, protože jim to přece nakonec stejně hodíme.

Ano, hodíme. Teď, a možná i příště. Ale jak dlouho ještě a kolik z nás? Aby to nakonec nedopadlo trochu jinak. Lidé, zvláště v regionech, které zasáhla a ještě více zasáhne krize, se mohou obrátit k těm, kteří jim ještě nabízejí nějaké ideje a kteří nejsou pošpiněni držetím moci. Alespoň ne v minulých dvaceti letech. Komunisté na jedné či Dělnická strana na druhé straně, to může být pro řadu nespokojených protestních voličů alternativa. Je to alternativa, která nás může odnést do pekel. Ale vinu na tom nenesou jen ti, co budou tyto někdejší a budoucí zločince volit, ale také ti, co jim včas nenabídlí slušnou a důvěryhodnou alternativu.

Matyáš Zrno, Občanský institut

ZE ŽIVOTA SPOLEČNOSTI

Antropologický pohled na různost pohlaví (2)

Všechno to, co jsme dostali a co jsme, není neutrální

I přivedl Bůh ženu k Adamovi (Byzantská mozaika v Monreale, Sicílie)

Foto: commons.wikimedia.org

Člověk byl stvořen jako muž a žena, jako pohlavní bytost, jež je povolána žít ve společenství lásky. Problematiku pohlavnosti z antropologického a teologického hlediska podrobně zpracovala Hanna-Barbara Gerl-Falkowitz ve své přednášce pronesené v březnu 1997 na Světovém kongresu rodin v Praze. V minulém čísle jsme otiskli první část přednášky, v tomto čísle přinášíme její dokončení.

Ovládání pohlavnosti a radost z ní

Máme-li pochopit hloubku problému, položme si na začátek otázku: brání pohlavnost svou strukturou i důsledky vzletu duše? V prvním plánu zní poctivá odpověď „ano“. Toto „ano“ nepramení z teologie ani z intelektu, nýbrž z nejstarší, interkulturně i interreligiózně podložené zkušenosti, a bylo částečně popsáno i psychologicky. Každá kultura, i ta tak zvaně primitivní, vychovává k odříkání pudům. Činí tak ze sociálních důvodů: jen zkrácení pudů umožňuje vytvoření trvalého společenství. Společenství samo je ostatně definováno zákazy a příkazy, které určují jeho životní formu, svým řádem dobrého a zlého – a tento

řád, tyto řády obsahují vždy bez výjimky i regulaci sexuality. Dále potom působí náboženské důvody: překonaná pudovost osvobozuje pro posvátno. Psychologie to popisuje jako produktivní napětí mezi zřeknutím se pudu a jeho přenesením na vyšší rovinu (sublimací).

Ovládání pudů znamená řez do vlastního těla, a tedy i do vlastní pohlavnosti, která je víc než tělo a obsazuje také fantazii. Už dávno před judaismem i křesťanstvím platilo jako samozřejmost, že je třeba podrobit si právě vzpurnou sexualitu tím, že je rozčleněna do zakázaného i dovoleného, že je jí vyhrazeno místo a čas, že je vázána na určitý protějšek, a to včetně vysloveného hladovění: postní doba ve své mnohoznačnosti nastupuje před

setkáním s božským, periodicky se opakuje, popřípadě znamená celoživotní sexuální půst osob zasvěcených božskému. Má-li být chráněna živoucí, životodárná pohlavnost, pak musí být zkrácen její smrtící aspekt. Na tento smrtící aspekt „veškerého těla“ upomíná buddhismus své mnichy zvonkem, který zvoní třikrát denně, „ten zvoněk, který hořce říká „ne““ (Paul Claudel).

Za tímto smutným odvratem stojí totiž zkušenost prvotního chaosu, zkušenost návratu „prastarého zmatení“, jež vyjadřuje sexuální extáze především. Existuje dokonce i vědomý, náboženský návrat do chaosu, například v dionýských kultech Řeků, ale ten je podroben kontrole kultovního společenství, jež také garantuje návrat do „domu“ normálních omezení. I tato výjimka spočívá ostatně na postních časech pohlaví – trvalá extáze je marný sebeklam. Je tu zřetelně vidět, že stará zkušenost, kterou máme zdánlivě za sebou, se stále znovu vrací, že rozdělení pudu a vlastního já se neodstraní vyžitím, touto zásadou přelomu století. Byl snad manicheismus odmítnut příliš ukvapeně? Jak by mohl přežívat tak dlouho, kdyby byl jen a jen falešný? Jak by mohl, když mu odpovídá spíše antropologický zásadní požadavek, že to, co má tendenci směřovat na různé strany, je třeba spoutat strukturou, hranicemi, mírou, ba i násilím – a to se zvláště tvrdostí vůči pohlavnosti, která se svou centrifugální tendencí může rychle uvolnit ze středu osoby samé. „K svobodným výšinám chceš, po hvězdách žízni tvá duše. Ale i tvé zlé pudy žízni po svobodě. Tví divocí psi chtějí na svobodu, vyjít po rozkoši ve svém sklepe, když tvůj duch chce opustit všechna vězení“ (Nietzsche).²

Právě odtud vychází velké úsilí kultur i náboženství učinit člověka pánem ve vlastním domě i ve vlastním sklepe, přesněji řečeno pánem, paní ve vlastním těle a v jeho nesmírné pohlavní motorice, a je-li to nutné, raději klíč ke sklepu někam založit, než ho nechat v zám-

ZE ŽIVOTA SPOLEČNOSTI

ku – to je varianta Maniho a filosofického novoplatonismu. *Soma sema* – „tělo je žalář“, jak to stručně formuluje orfická nauka. Dnešní povznesenost nad tuto koncepci po mém soudu brání poctivému vyrovnání s ní, a je dokonce méně poctivá než pozdně antické filosofické školy, které znaly nevázanou promiskuitu ve všech jejích variantách a všemi těmito variantami pohrdaly.

I judaismus a křesťanství jsou vázány k této půdě, jejich zdůvodnění jsou ale jiná. Zase tu platí jistá „výhrada“. Samostatnost se tu totiž nepředstavuje poprvé, spíše je klasickým pravidlem. Ale jakým základním postojem je nesena oblast pohlavnosti? Jak snést napětí mezi pudem a vlastním já, jak spoutat to, co hrozí rozletět se na všechny strany, jak se vyhnout tomu nejhrubšímu? Je řešením například sebevražda nebo kastrace, když jsou zdůvodněny nábožensky? Jsou řešením skupinové orgie nebo naprosté *laissez-faire*? Co je tou hodnotou, kvůli které se obřezává vlastní tělo? A jak dalece se má obřezat? Vždyť heroismus sám o sobě není cílem – kam směřuje hrdina, hrdinka? Kdo přesně smí na mne samotného klást požadavky? Tady dávají náboženské kultury různé odpovědi, jejichž důstojnost je také různá.

Biblická půda

Nyní se pokusme znovu se podívat na skicu odpovědi, kterou formulovalo židovství a křesťanství, na jejich pokus o uchopení celé pravdy a pravdy celku. Znovu se tu formuluje otázka: jak je do jejich systémů začleněno ono všem náboženstvím známé napětí, které vychází z pohlavnosti samé? A zde se dostáváme ke druhé odpovědi na otázku, zda pohlavnost brání vzletu duše. Tato druhá odpověď doplňuje odpověď první a zní, že pohlavnost svou strukturou a jejími důsledky vzletu duše k Bohu nebrání.

Její tvrzení, jež jde napříč dosavadním konstatováním, se opírá o explozivní začátek Geneze (1,27): „A Bůh stvořil člověka k svému obrazu a podobenství. Stvořil je jako muže a ženu.“ V této dvoj-pohlavnosti lze spatřit – jinak nezobrazitelného – Boha. A tento nábožensky neobvyklý krok je podtržen zákazem zobrazování Boha: není dovolen žádný ob-

raz Jahve mimo ten, který on sám chtěl: mimo člověka. Muž a žena vyjadřují Boží radost z jeho obrazu.

Zde se otevírá nebyvalé pletivo vzta- hů: my sami jsme theomorfní, jsme utvořeni podle Boha mužským a ženským způsobem. V tomto pozoruhodném poznatku se zvláště uplatňuje skutečnost, že se každý člověk zakouší jako pohlavní bytost. A to současně znamená, že si sám nestačí, že je na cestě za tím, co mu chybí. Ten nedostatek je tak silný, to puzení k jednotě tak mocné, že je mimo židovsko-křesťanské myšlení ztělesněno zvláštním bohem a jenom jím může být zhojeno: Erótem. Platon v *Symposiu* ukazuje obojakost chudoby a přebytku v jeho podivuhodném vzniku. Proč nejsme celek? Proč existuje celý člověk jen v mýtickém snu, v předhistorickém prostoru toho, „co bylo předtím“? Kulatý člověk u Platona, který si „předtím“ stačil sám, Adam v „rajské zahradě“, když v sobě ještě nosil Evu, než se „potom“ Eva od něj oddělila a stala se jeho protějškem – nebyl to vlastně odraz Boha samého? Ale rozdělení koule, jež Řekové cítí jako neštěstí, je v Genezi štěstím: dva lidé mají v sobě vtisknut obraz jediného, dva mají být plodní, dva si mají podmanit zemi – to vše jsou dary, které obdrželi pro svou dvojí pohlavnost. Čteme-li biblickou zprávu přesně, je člověk ve svém konkrétním pohlaví odrazem Jediného. Jinak vzato: Geneze říká, že muž a žena, právě proto, že jsou dva, přicházejí od Boha, ozdobe- ni příbuzenstvím s ním, jako dvojí pohled na neviditelné.

Promyslíme-li si tuto biblickou skutečnost, pak v ní najdeme jak o člověku, ale i o Bohu cosi jedinečného, co není snadné popsat. Dva lidé, kteří po sobě touží a jsou připraveni ke společnému životu i ovládnání země, zjevně poukazují na skutečnost, že žádný jednotlivec, muž ani žena, nemůže dospět k dokonalosti. Celek tvoří teprve oni dva, a tento celek zde znamená ducha, duši, tělo – tělesné spojení je pečeti objímající jednoty, jak říká o něco dále opět Geneze (2,24) ve své druhé zprávě: „...a stanou se jedním tělem“. Ježíš připomíná toto tělesné spojení a jeho nerozlučitelnost – totiž celost – těmiž slovy (Mt 19,5).

Tušené společenství s Bohem

Nejhlubší antropologická i teologická myšlenka, za níž děkujeme zpráve o stvoření, je patrně ta, že lidskému společenství lásky mezi mužem a ženou je propůjčeno tušení láskyplného společenství v Bohu samém – ano, že právě pohlavností člověka, jakkoli záhadná je sama o sobě, je vyjádřeno vlastní tajemství, totiž nepředstavitelné, tvůrčí vnitřní společenství Božího života. Tato myšlenka je přednostně zdůrazněna v encyklice *Mulieris dignitatem*: „Tato jednota dvou poukazuje na to, že ke stvoření člověka patří i určitá podobnost s božským společenstvím (*communio*).“

Jinak řečeno: pohlavnost muže a ženy zřetelně vyjevuje pravdu, že Bůh sám v sobě je láska (1 Jan 4,16). Už ze samotné dvojí podoby člověka je zřejmé, že Bůh není monolitní, soběstačný, mlčenlivý, uzavřený, že je spíše odevzdáním, roz-

Nejhlubší antropologická i teologická myšlenka, za níž děkujeme zprávě o stvoření, je patrně ta, že lidskému společenství lásky mezi mužem a ženou je propůjčeno tušení láskyplného společenství v Bohu samém – ano, že právě pohlavností člověka, jakkoli záhadná je sama o sobě, je vyjádřeno vlastní tajemství, totiž nepředstavitelné, tvůrčí vnitřní společenství Božího života.

Pieter Coecke Van Aelst, Svatá Trojice (16. stol.)

ZE ŽIVOTA SPOLEČNOSTI

Foto: web.utaneet.at

Jáchym a Anna, symbol čistoty manželské lásky
Giotto di Bondone, Setkání Jáchyma a Anny
u Zlaté brány, detail (1304–1306)

hovorem, vztahem – láskou. Lidské pohlavní společenství jako odlesk božského společenství – to je neuvěřitelná odpověď řeckému smutku nad rozdělením člověka: namísto smutku blaženost, díky níž se v rozdělení pohlaví zobrazuje vnitřní dynamika Boží.

A tak jako lidská podvojnost poukazuje k životu Božímu, k jeho vnitřní „hře“ dávání a přijímání, bohatství a chudoby, potřeby a naplnění, dávání a přijímání lásky, tak v této mnohostranné síti vztahů opačně platí, že Boží jednota vede i naši podvojnost k jedinému. Hildegarda z Bingen (1098–1179) nazývá muže a ženu „dílem skrze druhého“, které je ve skutečnosti jediným společným dílem. Ať už se tedy blížíme člověku nebo Bohu a vycházíme přitom z mnohosti nebo z jednosti, vždy tu bude živé napětí v jednom nebo v jednotě, jež se napětí odváží, a toto napětí bude patrné. To není myšlenka od psacího stolu, ale nejvyšší směřování židovsko-křesťanského pojetí pohlavnosti.

To, že láska dokazuje jednotu rozdílných osob (nečiní je jedním, ale ukazuje, že jsou jedno) – to je ona podnětná půda, z níž roste teologické i antropologické poznání. Tato půda je o to cennější, že nebyla v průběhu dějin křesťanského myšlení vždy jasně viděna jako nosný prvek soužití pohlaví. A přece tato pravda určuje život: jak hluboce v Něm uctíváme zdroj všeho živého, všeho lidského, ero-

tu mezi pohlavími, ba i nepopsatelné radosti mateřství a otcovství. Odtud pochází i pojetí manželství jako svátosti: Bůh je zde cestou ode mne k tobě. Pohlavnost je oknem a průhledem na jeho přítomnost. Je potěšitelné, že poslední koncil přestavěl různé účely manželství co do pořadí a vzájemné lásky přiřkl největší význam. Předtím i potom samozřejmě každodenní život i nauka zůstávaly pozadu za křesťanským pojetím erotiky, jak je založené v Genezi, u Pavla i u Jana, a které tedy není módním vynálezem, ale pokladem, který je třeba vyzvednout z pole. A odvolává-li se křesťanská erotika na samotného Boha, co to znamená pro nejistý, vzdálený obraz Boha?

Neidentičnost pohlaví

Ale proč byla tato zřetelná pravda o jediném a dvojmým pomíjena? K čemu ještě jsou evangelní rady? Tady se dostáváme na kořen věci. Ten nás dovede k faktickému rozdělení v teorii o člověku a světě. Nejprve si vyvolejme jeden obraz: bezprostředně po ustavení ráje přináší Geneze kletbu. Ta mění stav věcí, přesně řečeno potvrzuje změnu, kterou provedli dva první lidé. Existenci muže i ženy probíhá trhlinka, otazník, který je specifický právě v závislosti na pohlaví. Tato kletba totiž rozlišuje břemena a bolesti, zatímco požehnání rozlišeno nebylo. Nejen společné přebývání v zahradě, nejen okno a průhled na Boha zmizel, i vzájemný vztah mezi mužem a ženou je narušen – je narušen až k možnosti zvířecího.

To vyjádřil s mimořádnou plastičností svatý Efrém Syrský, který řekl, že ráj jako bydlíště Adamovo ležel jinde než bydlíště zvířat, které bylo jeho velmi vzdáleným okolím (*regio longinqua*), ale tímto odstupem bylo posvěceno. Až hříšný pád vyhnal Adama „z jeho královského sídla pryč do sídla zvířat. Protože se nechal svěst zvířetem, učinil ho

Evangelní rady chudoby, čistoty a poslušnosti patří ke struktuře lásky samotné. Láska ke konkrétní osobě a láska k Bohu hovoří touž řečí. V blízkém „Ty“ se odráží ten, kdo je ještě bližší.

Bůh rovným zvířatům“. Méně obrazně řečeno: „Svět, který obýváme, je povážlivě blízky zvířecímu. To, co nazýváme přirozeným, je narušené, neuslechtilé, poskvrněné (*maculatur*).“

Toto pohoršení je stále nové, pohoršuje každého člověka znovu: celek našeho bytí je hluboce narušen. „Nic není nepřirozenější než přirozenost,“ abych ještě jednou citovala Nietzscheho, tohoto lovce pravd křesťanství, který je však dohání velmi různým způsobem. Proto je zasažena i pohlavnost, je narušena, a nositelem tohoto dvojnásobného života je tělo. Místo manželství jen soužití, místo věčné, bezvýhradné sounáležitosti úzkostlivá otázka: můj, moje – Ještě? Už ne? Nikdy? A tam, kde ten druhý není můj, nechce jím být, patřím potom já sám sobě? Nebo jsem redukován – buď jen na své tělo, nebo na své duševní nebo pracovní schopnosti, na „něco použitelného“, co ale mají i druzí? Ty, a nikdo jiný, máš být mým Ty – v tom je požehnání. Mnozí jiní jsou také mým Ty – v tom je hořkost pohlaví. Vedle rozkoše andělů rozkoš zvířat, jak to formuloval Tomáš Akvinský.

Pohlavnost a evangelní rady

„Ano a ne, dáno dohromady, to je špatná teologie,“ rozumuje Shakespeareův král Lear.³ A Bůh skutečně není „ano“ i „ne“, spíše je v něm jasné „ano“, jak zdůrazňuje svatý Pavel (2 Kor 1,19). Na druhé straně si troufám říci: „ano“ a „ne“, dáno dohromady, je dobrá antropologie. Spojení obojího nám poskytuje případný, vyostřený pohled na člověka. Tento pohled nehledá harmonickou, ale jaksi vymknutou bytost, excentrickou a extatickou, která by chtěla více, než může. Lékem by bylo nalézt střed, který by toto vymknuté přitahoval zpět. Ale takový střed neleží v nás. Nejsme stvořeni jako autisté, ale jako milující osoby: náš střed leží v konkrétním Ty a odtud se vrací k Já. Tomuto Ty jsme vydáni, a tato skutečnost nás uzdravuje, ale i zraňuje. „Jako se ve vodě tvář proti tváři ukazují, tak srdce člověka člověku“ (Př 27,19). Ještě jednou: spojení dvou je nejkrásnějším symbolem božského, a je zcela pochopitelné, že jeho zneužití je tedy nejodpornější. *Corruptio optimi pessima*. Možná je v každém spojení přítomno obojí: božské i jeho zne-

VĚROUČNÉ OTÁZKY

užití: obraz v zrcadle i jeho zkreslení. Ráj není Boschovým „rájem rozkoší“, a přesto je tento Boschův „ráj“ přitažlivý právě proto, že je protějškem skutečného ráje: zkaženost je protějškem lásky.

Manželství je nepatetická dílna, a přesto je vybavena jistým patosem, jinak řečeno utrpením. Ten, kdo vydržel ve vztahu, stává se chudým, poslušným, poddajným (1 Kor 7,4). „Panenství stojí na konci života, ne na začátku,“ soudí Romano Guardini. Tedy tam, kde se excentrická podoba života nachází ve svém středu. Jasněji řečeno: tehdy, když se láska setkává se svým skutečným protějškem. Proto činí

velká láska člověka vždycky čistým, přikrývá množství hříchů. Je absurdní myslet si, že člověk manželstvím ztrácí čistotu – možná, že ji získává vůbec poprvé – nejen vnější monogamií, ale vazbou srdce, spoléháním, které nelpí samo na sobě.

Zdá se, jde-li člověk do hloubi věcí, že evangelní rady chudoby, čistoty a poslušnosti patří ke struktuře lásky samotné. Láska ke konkrétní osobě a láska k Bohu hovoří touž řečí. V blízkém „Ty“ se odráží ten, kdo je ještě bližší. Vždycky znovu se člověk odříká sám sebe a současně se zbavuje své excentricity. A nic mu nezaručuje, že bude skutečně sám od sebe

osvobozen, že se skutečně dostane ke svému středu. Vyjít sám ze sebe, a přesto dojít ke svému vlastního středu – to je dvojitý úkol, díky němuž je zdařilý vztah tak cenný a nezdařený vztah tak tragický, ať už jde o vztah k člověku nebo o vztah k Bohu.

*Hanna-Barbara Gerl-Falkowitz,
profesorka filosofie
na Technické univerzitě v Drážďanech.
Přeložila Michaela Freiová.*

Poznámky:

¹ Překlad Jindřicha Pokorného, Odeon 1966.

² *Tak pravil Zarathustra*. Odeon 1968.

³ *Král Lear*. SNKLU 1958.

Přímluva svatých

„V nebi se budu starat jen o to, abych konala dobro na zemi,“ napsala svatá Terezie od Dítěte Ježíše. Církev věří ve společenství svatých, ujišťuje nás, že svatí ochotně slyší naše modlitby a pomáhají nám v naší slabosti. Jak je to vlastně s jejich přímluvou?

Mohou se za nás svatí přimlouvat? Na první pohled není žádný problém: tak jako my přednášíme Bohu své prosby za své bližní a za duše v očistci, tak svatí, kteří už jsou v nebi, předkládají Bohu modlitby za nás. Je to projev společenství svatých, toho, že nás Bůh nepovolal ke svatosti jako jedince, ale jako Boží lid, tajemné Tělo, které bude na konci věků sjednoceno v nebi ke chvále Boží. Dokud jsou v tomto těle trpící a bojující údy, existuje solidarita povolaných ke spáse. Máme si vzájemně pomáhat, protože budeme také vzájemně sdílet své štěstí. Naplnění každého z nás bude záviset na tom, jak jsou naplněni ostatní.

Modlitba chvály, díky, klanění je cílem tvorstva a je tedy hlavním úkolem nebešťanů. Prosebná modlitba má ale určitý háček, který jako by se do nebe nehodil. Jestliže o něco prosíme, znamená to, že to ještě nemáme a nevíme, jestli to

Fra Angelico, Oslavení Krista, detail (1428–1430)

Foto: lib-art.com

dostaneme. Platí totéž o svatých v nebi? Mají také nejistotu o splnění své prosby?

Církev nám doporučuje, abychom se ve svých potřebách utíkali k přímluvám svatých; hlavní důvod spočívá v tom, že svatí dokonale poznávají, co Bůh skutečně chce, a co ne. Nemůže se jim tedy stát tak jako nám, že by se přimlouvali za něco, co Boží vůli odporuje, nebo si nebyli jisti smysluplností své modlitby. Jestliže za něco prosí, vědí, že to Bůh chce, že jsou to modlitby, s nimiž Bůh ve svém plánu spásy počítá.

Svatí ale nejsou vševědoucí, nena- hlíží to, co závisí na naší svobodné vůli.

Ani oni nevědí, jestli jim jejich přímluva „nezkazíme“, jestli si nepostavíme hlavu a nedáme nakonec přednost své vůli. Přímluva svatých je tedy všemohoucí v tom smyslu, že se modlí jen za to, co Bůh chce učinit. Naše nedokonalé modlitby, plné sebestřednosti a sobectví, svatí předkládají Bohu v očištěné podobě, aby se skutečně vešly do Božího plánu spásy. Tak se i prosebná modlitba stává modlitbou chvály, uznáním Boží moci a dobroty, na kterou se svatí odvolávají. Jediné, co může omezit účinek jejich přímluvy, je naše vzepření se Bohu a jeho vůli.

převzato z časopisu Amen 11/98

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Místa dobytá na nepříteli

Úcta k relikviím svatých v životě a učení Církve

Ostatky svatého Kalixta v zámecké kapli sv. Jiří, Český Krumlov

Foto: www.ckrumlov.cz

Tajemství posmrtného života nám Církev otevírá jen natolik, aby to sloužilo naší orientaci v tomto světě. Učení o uctívání relikvií svatých, dnes tak zapomínané a často pokládáno za jakousi přežitou formu naivní lidové zbožnosti, poukazuje na to, že Bůh stvořil celého člověka ke své oslavě, varuje nás před jakoukoli jednostrannou spiritualizací křesťanství, vede nás ke správnému ocenění důstojnosti lidského těla i k chvále za to, jak hluboko do našeho světa a života Bůh vstoupil, aby je proměnil. Zázraky a vyslyšení mnoha lidských proseb, které Bůh koná skrze relikvie svých svatých, by nás měly vést k správnému, vděčnému a dětsky důvěřivému využívání této Boží nabídky.

Pátrání po ostatcích

Když jsme se rozhodli seznámit čtenáře s důvody úcty k ostatkům svatých, bylo od počátku jasné, že nepůjde o snadný úkol. Nalézt soudobé prameny, z nichž by bylo možné čerpat, je téměř nesplnitelné. Křesťané o této součásti svého náboženství cudně mlčí, jako by šlo o něco nepatřičného.

Jen několik vět najdeme v *Kodexu kanonického práva*. Ten v souvislosti s úctou k svatým hovoří o podpoře pravé a věrohodné úcty k ostatkům, o několika kánonů dále přísně zapovídá obchod s ostatky a omezuje i přemístění těch, které se těší velké úctě.

Katechismus katolické církve se o relikviích zmiňuje jen letmo. Připomíná ji několika slovy v odstavcích o lidové zbožnosti. Podotýká, že je potřeba s obezřetností ji podporovat, aby se rozvíjelo náboženské cítění lidu. Upozorňuje také, že všechny její podoby mají směřovat k liturgii, která je „svou povahou daleko převyšuje“.

Možná v této obavě, že se lidová zbožnost vzdálí opravdovému křesťanství, můžeme hledat důvod faktického mlčení Božího lidu. Není úcta k ostatkům zbytečným přívažkem, dnes již dávno překonanou metodou, jak ke křesťanství přivést nevzdělaný lid, stále ještě rostlý

s pohanstvím? Potřebuje Církev na prahu třetího tisíciletí tuto formu zbožnosti, nebo se jí může zříci a více se zaměřit k podstatnému? Jistě i my cítíme nebezpečí, že právě to nejpodstatnější, totiž Boží syn Ježíš Kristus, jediný dárce milosti, střed a cíl našeho života, se nakonec ztratí pod příkrovem věcí stvořených.

To, co říká *Kodex kanonického práva*, nás ale neopravňuje k tak prudkým závěrům. Mluví přece o podpoře pravé a věrohodné úcty k ostatkům. Proč? Nezbývá nám než pátrat dál. Zkusme se ohlédnout zpět do historie.

Úcta k relikviím v raném křesťanství

Asi nejznámější zmínka o postoji rané Církve k mrtvým je ve spise *Umučení Polykarpovo* přibližně z 1. pol. 2. století, v němž smyrenská církev seznamuje bratry s mučednickou smrtí svého biskupa, považovaného za žáka apoštola Jana. Hovoří o nabádání přítomných židokřesťanů, aby byly jeho ostatky odstraněny, aby křesťané „neopustili ukřižovaného a nezačali uctívat toho člověka.“ Smyrenští pak vyjadřují svůj postoj: „Nikdy nebudeme moci ani opustit Krista, ani ctít kohokoli jiného. Jemu se klaníme, neboť je Synem Božím, mučedníky však milujeme jako učedníky a napodobitele Pána.“ O něco dále se dozvídáme o Polykarpových ostatcích: „A tak jsme později vzali jeho kosti, vzácnější nad drahé kameny a cennější nad zlato, a pohřbili jsme je, kde se slušelo. Tam, pokud nám bude možno se shromáždit, nechť nám Pán dá v jásotu a radosti slavit narozeniny jeho mučednictví.“

Rozprostřela se před námi víra prvních křesťanů. Není pochyb o prvenství Krista v jejich životech. Slavnostní uložení mučednickových ostatků a následná úcta k nim ale očividně nezbuzuje uvnitř Církve žádné pohoršení. Tělesné ostatky toho, který se smrtí připodobnil Spasiteli, jsou cennější než zlato, jsou totiž připomínkou milosti, jíž Bůh mučedníka obdařil. Staly se znamením Božího

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

sestoupení na zem, znamením skutečnosti, že Bůh obnovil vtělením, křížem a vzkříšením svého Syna stvoření prokleté Adamovým pádem. Úcta tedy nakonec nesměruje ke kostem, ale k samotnému služebníkovu, a v důsledku k Tomu, kdo mu daroval milost a spásu.

O takové úctě k ostatkům, která vposledku směřuje k Bohu, nemají pochybnosti ani starověcí otcové. Tak svatý Jeroným říká: „Nezbožňujeme, neklaníme se ostatkům mučedníků, protože se obáváme, že bychom poklekli spíše před stvořením než před Stvořitelem, nýbrž uctíváme je, abychom lépe uctili Jeho, jehož mučedníky oni byli.“ A svatý Cyril Alexandrijský píše: „V žádném případě nepovažujeme svaté mučedníky za bohy, ani nechceme před nimi zbožně klekat, ale pouze úměrně a uctivě.“ Nenajdeme snad ale lepší ilustraci uctívání ostatků v křesťanské praxi prvních staletí, než je chvalořeč mučedníka svatého Theodora, zachycená svatým Řehořem Nysským. Modlíci se křesťan je veden k tomu, aby přistupoval k hrobce s vírou, že „dotýkat se hrobu je samo posvěcení a požehnání, a je-li mu dovoleno odnést pryč trochu prachu usazeného na místě mučedníkovy odpočinku, je to považováno za velký dar a za drahocenný poklad. A pokud se týká dotyku ostatků samotných, to budiž vždy naším štěstím, ale pouze ti, kdo to zakusili a jejichž prosba byla vyslyšena, mohou vědět, jak je to žádoucí a jak cenné bylo vyplnění jejich vroucí modlitby.“

Lebka svatého Václava

Foto: www.mekapha.cz

Nebezpečí modlářství

Ze slov svatého Cyrila, která jsme četli výše, ale plyne, že je možná i úcta nepřijatelná, taková, v níž se ztrácí Hospodin jako původce slávy svých svatých a jejich cíl. Kromě pohledu na Boží milost, rozpoznanou skrze životy mučedníků a vyznavačů, se Církev brzy setká i s jinou úctou. Poslechněme si třeba stesk Alkuina z Yorku (8. stol): „Lépe je následovat v srdci příklady svatých, než nosit v pytlíčku jejich kosti,“ varuje věřící. Tedy už v době Karla Velikého nabývala úcta k ostatkům příměsí pověr a modlářství. To je hlavní kámen úrazu, pro který je tato forma zbožnosti odmítána či opomíjena. Při pomnutí cíle naší úcty – Krista – a přehnaném soustředění na úctu ke konkrétnímu člověku nebo ostatku se relikvie stává amuletem a světec bůžkem pro štěstí. Bůh už nezjevuje svoji náklonnost mocnými činy, ale my nutíme Boha dělat, co si přejeme, pokud se dotkneme svatého ostatku. Bůh je zde odsunut do pozice „vyplňovače“ příkazů zbožných poutníků, člověk přejímá iniciativu, která v řádu milosti vždy patří Bohu jako udělovateli. Není pochyb, že pokušení postavit na Boží místo tvora provází křesťany celými jejich dějinami. V době velkého rozšíření Církve do pohanských oblastí sílí samozřejmě i toto nebezpečí.

Navíc se objekt zbožnosti může stát i vítaným obchodním artiklem. Proto se setkáme i se snahou přehnanou „úctu“ usměrnit. Tak např. otcové Lyonského koncilu vyhlásují: „Přikazujeme níže zakázané pečlivě sledovat a rozhodujeme, že žádná osoba nesmí vystavit ostatky k prodeji a že žádné kameny, prameny, stromy, dřevo nebo oblečení nemohou být v žádném případě uctívány na základě dojmů nebo fiktivních podkladů.“

Postoj Tridentského koncilu

Nebylo by tedy přece jen jednodušší a bezpečnější obrátit oči přímo k Bohu a jeho věrné služebníky „ponechat v zemi“? Není divu, že po mnoha negativních zkušenostech právě to chtěli reformátoři 16. století. Tridentský koncil se ale úcty k ostatkům zastal: „Svatá těla mučedníků a jiných světců, nyní žijících s Kristem, která byla živými údy Krista a chrámem Svatého Ducha a která jsou jím vyzdvíže-

Kříž s ostatkem Kristovy bederní roušky, Praha (1376)

Foto: www.praguepost.com

Skrze most Kristova umučěného a povýšeného lidství máme být proměněni i my, a celým svým životem, tedy i tělem, máme chválit Stvořitele a odrážet jeho slávu. Je jasné, že těla těch, kteří se nechali Kristem zcela proměnit, odrážejí jeho moc už zde na zemi.

na k věčnému životu, mají být oslavována a uctívána věřícími, protože skrze tato těla Bůh poskytl lidstvu mnohá dobrodění. Takže ti, kdo tvrdí, že ostatky svatých nemají být uctívány nebo že ostatky a jiné svaté památky jsou věřícími uctívány zbytečně nebo též že je zbytečné navštěvovat místa zasvěcená památce svatých ve snaze získat jejich pomoc, mají být zavrženi.“ Koncil samozřejmě věřící upozorňuje, že „při vzývání svatých, uctívání ostatků a svatém užívání obrazů nutno vymýtiti veškeré modlářství a zamezit nečistému obchodu“. Proto, aby úcta k ostatkům byla uměřená, se ustanovuje, že „navštěvování ostatků se nesmí zvrhnout v hýření a opilství“. Pro zamezení případného zneužití „nelze uznat žádné nové zázraky ani nové ostatky, pokud diecézní biskup neprojeví souhlas a nevydá schválení“. Úcta k ostatkům je tedy možná jen tehdy, když je správně uvedena do vztahu k Bohu.

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Foto: www.klaster-broumov.cz

Relikviář svatého kříže, Broumov

Ostatky svatých jsou místem, kde byl zápas o proměnu tohoto světa už vítězně vybojován. Jsou místem dobytým na nepříteli, místem, které mu bylo definitivně oderváno a kde se náš svět zcela otevřel našemu králi. Skrze ně se proto může do našeho světa šířit líbezná vůně Království, záře věčnosti.

Důstojnost lidského těla

Uctívání relikvií vychází ze samé podstaty křesťanství. Bůh stvořil vše jako dobré, tedy i hmotu, hmotný svět, tělo. Jakákoliv podoba dualismu oddělujícího dobrý svět ducha od zlého světa hmoty nemá v křesťanství místo. Hmota je schopna přijmout milost a posvěcení, je schopna nechat se tvarovat Duchem.

Hmotný svět dosahuje svého vrcholu v člověku, v němž se spojuje se světem duchovním. Člověk je jednotou duše a těla, nikoli jejich náhodným spojením. Duše tvaruje hmotu, dává jí podíl na svém životě. Pomíjivé, prach země, je vtaženo do věčného.

Tento soulad mezi duší a tělem byl narušen prvotním hříchem. Sami na sobě zažíváme, jak často jde tělo proti Duchu. Řešením tohoto napětí však není vysvobození duše z vězení těla, ale

proměna celého člověka, obnova původní jednoty, kdy tělo je ve službách duše. V Kristově životě, smrti, zmrtvýchvstání prošel hmotný svět přerodem, očistou, získal podíl na životě věčném. Skrze most Kristova umučeního a povýšeního lidství máme být proměněni i my, a celým svým životem, tedy i tělem, máme chválit Stvořitele a odrážet jeho slávu. Je jasné, že těla těch, kteří se nechali Kristem zcela proměnit, odrážejí jeho moc už zde na zemi.

Zatímco Kristus a jeho Matka nás už i s těly přešli do slávy, naše pouť musí vést branami smrti, kde na čas „odložíme“ své tělo. Vztah mezi tělem a duší však zůstane zachován i potom. V okamžiku smrti se sice duše, jejíž podstata je duchová, nehmotná, od těla oddělí, nadále ale zůstává určena svým vztahem ke konkrétnímu, jedinečnému tělu. A touží s ním být znovu spojena. Jak krásně říká Origenes: když duše tělo odloží, dále jej hledá. Můžeme to vyjádřit i jiným podobenstvím: jako kámen vyhozený do vzduchu přirozeně směřuje zpět k zemi, tak i duše oddělená od těla je zaměřena ke svému tělu. A teprve při vzkříšení mrtvých, při posledním soudu, až se duše znovu spojí se svými konkrétními těly, bude vykoupení člověka dovršeno.

Ostatky, příslib budoucí slávy

Jaký je tedy vztah mezi tělesnými pozůstatky, které po nás zůstanou po smrti, a oslavenými těly, která budou spojena s našimi dušemi? Jaký je vztah mezi relikviemi svatých a jejich dušemi? Napadá nás tu spousta otázek. Proč vlastně uctívat kus mrtvé hmoty, což nevidíme, jak se během času rozpadá? Jaký budou mít tyto ostatky podíl na slávě u Boha?

Přesnou odpověď na tyto otázky dát nelze. Neexistuje pro nás žádná možnost popsat, vysvětlit vztah hmoty a vzkříšeného těla. Ale jisté je, že to, čím budeme na věčnosti, přímo závisí na tom, jak jsme prožili život na této zemi a v tomto těle. Celý náš život se všemi jeho projevy je prostředkem, kterým se v nás má naplnit Boží obraz. Celá naše existence má být proměněna Duchem, vše, co jsme, co jsme byli, co k nám patřilo, se na tom podílí. To vše je území, kde se otevíráme či uzavíráme Bohu. Každá částice hmo-

ty, každá část našeho těla, každá sekunda našeho života je nějak zapsána do toho, čím nakonec budeme. Dotkne-li se něčeho Bůh, zanechá tam pečeť věčnosti – ať jsou to naše skutky, myšlenky nebo tělo, které naplňovalo, vykonávalo naše rozhodnutí pro Boha (a samozřejmě i proti Bohu – proto se i peklo týká celého člověka, nikoli jen jeho duše).

Ostatky svatých jsou místem, kde byl zápas o proměnu tohoto světa už vítězně vybojován. Jsou místem dobytým na nepříteli, místem, které mu bylo definitivně oderváno a kde se náš svět zcela otevřel našemu králi. Skrze ně se proto může do našeho světa šířit líbezná vůně Království, záře věčnosti. Ne náhodou jsou těla světců často doprovázena příjemnou vůní či září. Církev je s sebou nese jako trofej a závdavek budoucí slávy a skrze ně se náš svět otvírá působení Boží milosti, jíž oni se zcela otevřeli a tím překročili hranice smrti.

Martin Rosenbaum,

Jana Sojčková, Petr Beneš

převzato z časopisu Amen 11/1999

Literatura

- J. Ratzinger: *Eschatologie*, Barrister&Principal, Brno 1997
 E. Coreth: *Co je člověk?*, Zvon, Praha 1994
 D. Pecka: *Člověk I-III*, Křesťanská akademie, Řím 1970
 J. Neuner, H. Ross: *Viera Cirkvi v úradných dokumentoch jej magistéria*, Dobrá kniha, Trnava 1995

Ukládání ostatků pod oltář

Obnovený Římský misál znovu stvrzuje platnost zvyku ukládat při svěcení pod oltář ostatky svatých, třeba nebyli mučedníky. Ostatky umístěné pod oltářem ukazují, že oběť údů Církve má původ a význam v oběti její Hlavy, a jsou symbolickým výrazem společenství v jediné oběti Kristově, společenství Církve, povolání dosvědčit třeba i krví věrnost svému Ženichu a Pánu. (*Direktář o lidové zbožnosti a liturgii*, 237)

DOPORUČUJEME / DOPISY

Salve 2/09 – křesťanství a filozofie

Druhé letošní číslo teologicko-kulturní revue Salve se věnuje otázce, která nejenže provází křesťanství od jeho počátků, ale zvláště silně provází i působení současného papeže Benedikta XVI., který nedávno navštívil naši zemi – totiž otázce vztahu křesťanství a filozofie, víry a rozumu. Existuje křesťanská filozofie? Potřebuje vůbec křesťanství filozofii? A pokud ano, je nějaká jedna univerzální? Kým by měl být potom křesťanský filozof – odlišuje se nějak od „běžného“ filozofa? To vše jsou otázky, které vyvstávají nad tématem tohoto Salve a které jsou v průběhu čísla z různých stran reflektovány.

Karel Šprunk v úvodním přehledovém článku „Dějiny pojmu ‚křesťanská filozofie‘“ analyzuje tento pojem napříč staletími a naznačuje plejádu moderních přístupů. V následné anketě zaznívá pluralita přístupů ze strany oslovených předních českých křesťanských filozofů – Tomáše Halíka, Ladislava Hejdánka, Lenky Karfíkové, Erazima Koháka, Tomáše Machuly, Jana Sokola a Stanislava Sousedíka. Münsterský filozof a teolog Klaus Müller v inspirativní studii „Spolu se přít – od sebe se učit“ ukazuje na nezbytnost dialogu teologického myšlení s moderním filozofickým myšlením, na nezbytnost kontroverzí, které vedou k zkvalitňování jak filozofické, tak teologické práce. „Kontinentální“ pohled Müllera je vystřídán exkurzí do světa zámořské, tedy americké křesťanské filozofie ve studii Vlastimila Vohánky a Daniela D. Novotného „Současná křesťanská filozofie v USA a Velké Británii“, která představuje nejen řadu nových jmen, ale především trochu jiné klima diskuzí a problémů. Otázka ukotvenosti křesťanské filozofie v univerzitním světě,

sebevědomí křesťanského filozofa v akademickém prostředí a v neposlední řadě nezadatelné právo křesťanů na jim odpovídající filozofii – to jsou témata zásadního článku amerického křesťanského filozofa Alvina Plantingy „Rada křesťanským filozofům“, který je považován za jednoho z nejvlivnějších v USA. Jinou polohu reflexe víry a rozumu v moderní době představuje vpravdě iniciační studie Gregora Buše o významném kanadském filozofovi Charlesi Taylorovi „Hlad po transcendentě“. Závěr čísla představuje až jakási osobní meditace a bilance Karla Šprunka „Co znamená být katolickým filozofem“, jež však neústí v nějaké privátní závěry, ale naopak obecné závěry podstatné hloubky.

Výtvarný doprovod čísla, který sestává z fotografií umělecké instalace Václava Ciglera v kostele Nejsv. Salvátora v Praze, osvětlují články Kláry Jelínkové a Norberta Schmidta. Nechybí ani blok recenzí věnovaný knihám Romana Guardiniho, Václava Wolfa a Josepha Gredta.

Krystal OP, brož., 60 Kč
www.op.cz

K návštěvě Benedikta XVI. v České republice

Vysílání České televize a Českého rozhlasu bylo během návštěvy papeže Benedikta XVI. relativně vstřícné vůči věřícím. To je důvod, proč bychom za přenosy, komentáře, za snahu a vstřícnost měli České televizi a Českému rozhlasu poděkovat. Je to důležité také z toho důvodu, že podle ohlasů – negativních či pozitivních – se reguluje prostor pro další vysílání pro věřící. Mohlo by se stát, že budou nejvíce slyšet – jak to tak bývá – pouze ti nespokojení negativisté, pouze odpůrci. Ti, kteří jsou vůči věřícím plni předsudků, ti kteří trvale napadají vysílání s křesťanskou tematikou. Důsledkem by bylo to, že by se programy s křesťanskou tematikou omezily. Naší věci prospěje, pokud tuto výzvu budete šířit dále. Děkuji všem lidem dobré vůle.

Tomáš Velík

[...] Velmi velice jsme byli nadšeni návštěvou Svatého otce Benedikta XVI. To byla nádhera! Veliké Bohu díky za to! Tu

radost z těch dvou dní, co jsme prožívali u televize a ty vzpomínky chci si nést a udržet v srdci navždycky. Kéž jeho slova a přání se stanou skutečností v našem národě. A ať si uchováme tu pevnou naději v srdcích, kterou nám přál. Díky Bohu, díky Svatý otče! [...]

Po sametové revoluci jsme si dělali naději, že ve školách, v nemocnicích a všech veřejných pracovištích budou kříže, že otrávená příroda a všechno se vzpamatuje a zatím – opak je pravdou. A ještě se zasahuje do přirozeného řádu lidského bytí. Zdevastovaná příroda, ale i srdce lidí. Plody komunistů a ďábel působí. Někdy mně připadá, že je nás věrných malý hlouček na malém ostrůvku a kolem zuřivě vlnobití hrozí zničením. A právě teď v tuto chvíli se vrací do myslí a srdce ta svatá naděje od Boha ve slovech Svatého otce. Díky za ni a uchovejme si ji. [...]

manželé Dvořákoví
Kožichovice u Třebíče

Politika je služba bližním

Vážený přítelé,
mám dosud schované některé vaše výborné články. [...]

Předvolební řeči jsou sladké, ale pravdivější by bylo zveřejnit skutky všech našich politických stran, včetně KSČM. Jak totiž hlasovali jejich poslanci v důležitých zákonech, např. proti potratům, euthanasii, za církevní sňatky, za vrácení ukradeného církevního majetku. [...]

Otec arcibiskup Graubner nedávno mluvil o skutečném nebezpečí komunismu a já tady na venkově slyším často od svých bratrů a sester, že „za KSČ měli všichni práci“ nebo „chleba byl za 5 Kč“ atd. Poslední volební výsledky: KSČM má dvakrát více hlasů než křesťané. K tomu nemůžeme nečinně přihlížet. [...] Svoboda je totiž moc křehká, jak jsme se přesvědčili v roce 1948. Svatý otec řekl: „Politika je služba bližním.“ Tak se toho držme a k tomu Vám přeji všechny dary Ducha Svatého.

Jiřina Procházková, Měřín

NA ZÁVĚR

Poznámka k týdnu

Ekumenismus je mrtev, ať žije ekumenismus!

V 19. století diskutovali angličtí katolíci o vytvoření „Anglikánské uniátské církve“, která by poskytla útočiště anglikánům konvertujícím ke katolicismu. Kardinál John Henry Newman, sám konvertita, pochyboval, že by z bohaté státní *Church of England* přecházely do chudé katolické popelky potřebné zástupy věřících, ale řekl: „Nic by mi neudělalo větší radost, než kdyby to Svatý stolec uznal za schůdné a rozhodl se podobný plán podpořit... Modlím se za nalezení prostředků, které k nám přivedou to množství dobrých lidí, kteří se chvějí u našich bran.“ A dodal, že jednou pro tuto ideu přijde vhodnější doba.

V září Vatikán oznámil, že papež v roce 2010 navštíví Británii, aby tam blahořečil kardinála Newmana. A 20. října sdělil, že vyplní jeho sen. Vyjde apoštolská konstituce, která v katolické církvi vytvoří novou organizační strukturu, umožňující začlenění anglikánů i s jejich liturgií, zvyky a ženatými duchovními. Půjde o *personální ordinariáty* v rámci biskupských konferencí, podobné *vojenským ordinariátům* pro vojáky.

Cílem ekumenismu není věčné jednání, nýbrž dosažení jednoty těch, kteří ji opravdu chtějí. Benedikt XVI. učinil odvážný krok správným směrem.

Přišla vhodná doba? Anglikánské společenství je rozerváno vnitřními spory, zejména ohledně ordinace žen a necelebátních homosexuálů na pastory. Konzervativní část anglikánů, tzv. *High Church* nebo *Anglo-Catholics*, už dávno inklinuje k Římu a vyrovnala se s odlišnostmi teologickými, ale ne s liturgickými. Jejich pastoři slouží mši vycházející z předtridentského ritu, za oltářní mřížkou, v shakespearovské angličtině, s dů-

stojnou hudbou. Liturgická praxe většiny katolických farností je pro ně velký ústupek. Nyní však ustoupil Řím. Podle odhadů může nabídku přijmout několik biskupů, stovky pastorů a desetitisíce věřících na ostrovech, a možná řádově více celosvětově. Duchovní mohou být vysvěceni na katolické kněze, a pokud jsou svobodní, i na biskupy.

Vyčerpal se ekumenismus v pojetí 20. století? Ano. Teologické disputace odborných komisí dosáhly dílčích úspěchů, ale narazily na svůj strop. Dalšímu pokroku již nebrání teologie, ale především etická témata. Předpověděl to kardinál Newman, který napsal, že se síly sekularismu časem zmocní velké části protestantů a ti již nebudou bojovat proti sekularismu, ale v jeho řadách proti Církvi. Někteří anglikánští biskupové dnes aktivně propagují potraty – jaký má smysl vést s nimi dialog třeba o otázce očištění? Cílem ekumenismu přece není věčné jednání, nýbrž dosažení jednoty těch, kteří ji opravdu chtějí. Benedikt XVI. učinil odvážný krok správným směrem.

David Petrla

Liturgická čtení

1. 11. Neděle Zj 7,2–4.9–14, Žl 24, 1 Jan 3,1–3, Mt 5,1–12a
Slavnost Všech svatých

2. 11. Pondělí Mdr 3,1–9, Žl 116, Řím 8,14–23, Mt 25,31–46
Vzpomínka na všechny věrné zemřelé

3. 11. Úterý Řím 12,5–16a, Žl 131, Lk 14,15–24
sv. Martin de Porres

4. 11. Středa Řím 13,8–10, Žl 112, Lk 14,25–33
sv. Karel Boromejský

5. 11. Čtvrtek Řím 14,7–12, Žl 27, Lk 15,1–10
sv. Zachariáš a Alžběta

6. 11. Pátek Řím 15,14–21, Žl 98, Lk 16,1–8
sv. Leonard (Linhart)

7. 11. Sobota Řím 16,3–9.16.22–27, Žl 145, Lk 16,9–15
sv. Wilibrod

RC MONITOR – zpravodajský týdeník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Fotografie bez uvedení zdroje pocházejí z *Flickr.com*. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/5500. Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiová, Mgr. Dagmar Kopecká, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Ondřej Vaněček, Mgr. Matyáš Zrno. Teologický poradce: P. Mgr. Pavel Mayer OP. Objednávky: Periodikum je distribuováno zdarma a lze jej v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zaslaným darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 15 Kč, což pro tento rok činí 465 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.